

IJODIY PARVOZ

2022-yil yanvar № 1 (105) dsmi.uz nashriyot@dsmi.uz ijodiyparvozgazetasi

Ibrohim YO'LDOSHEV,
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
rektori,
filologiya fanlari doktori, professor

2022-YILDAGI VAZIFALARIMIZ

Barchamizga ma'lumki, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 29 yilligi munosabati bilan Prezidentimizning O'zbekiston xalqiga yo'llagan bayram tabrigida ham mamlakatimizda amalga oshiriladigan muhim vazifalar belgilandi. Prezidentimizning O'zbekiston xalqiga yo'llagan bayram tabrigida aytiganligi, Yangi O'zbekistonni barpo etish bo'yicha amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar natijasida o'tgan qisqa davrda jamiyatimizning siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy-ma'rifiy manzarasi butunlay o'zgardi. Erkinlik va ochiqlik, qonun ustuvorligi, jahon hamjamiyati bilan o'zaro manfaatlari hamkorlik davlatimiz siyosatining asosiy yo'nalishiga aylandi.

Adolatli va xalqparvar davlat qurish yo'lida muhim vazifalarni amalga oshirish uchun yangi konstitutsiyaviy makon va mustahkam qonunchilik bazasi kerak bo'ladi. "Asosiy qonunimizni jamiyatagi bugungi real voqeqlik, shiddatli islohotlarimiz mantiqiga moslashtirish, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi uchun mustahkam huquqiy poydevor yaratish muhim vazifaga aylanmoqda", – deya ta'kidlagan Prezidentimiz o'z tabrigida.

Yangi O'zbekiston g'oyasi el-yurtimizning ulkan intilish va irodasi bilan umumxalq harakatiga aylanmoqda. Barchamiz ana shu ulug' maqsad yo'lida yanada jipslashib, g'ayrat-shiojat va mas'uliyat bilan fidokorona mehnat qilsak, ko'zlagan yuksak marralarimizga albatta yetamiz, – deylidi Prezidentimiz tabrigida.

Ilgari amal qilib kelingan "davlat – jamiyat – inson" tamoyilini "inson – jamiyat – davlat" deb o'zgartirish, uni milliy qonunchilikimiz va huquqiy amaliyotimizda mustahkamlash zarurligi xalqimizni, shu jumladan, ta'lim dargohimizdagи pedagoglar hamda talabalarni ham behad quvontirib yubordi.

Demak, mamlakatimizda inson manfaatlari oliy qadriyat darajasiga ko'tarildi. Xalqning dardini eshitish, ularning muammolarini hal etishda, shak-shubhasiz, kutilgan yuksak natijalarga erishilmoqda. Yurtimizda huquqiy demokratik va ochiq fuqarolik jamiyatini qurish, xalqimiz uchun obod va farovon hayot barpo etish yo'lida

Tarix zarvaraqlarda qolgan 2021-yilni kuzatib, Yangi – 2022 yilni kutib oldik. O'tgan yil davomida barcha sohalari faoliyatiga nazar tashlaydigan bo'isak, mammuniyat bilan aytish lozimki, amalga oshirilayotgan tub islohotlarning asosiy maqsadi mamlakatimizda oliy qadriyat hisoblanmish inson manfaatlarining to'la ro'yobga chiqarilishiga qaratildi. Yangi O'zbekistonni barpo etish, Uchinchchi Renessans poydevorini mustahkamlash yo'lida dadil qadamlar tashlandi. O'zbekistonning xalqaro mavqeい yanada yuksaldi. Yurtoshlarimiz ong-tafakkuri o'zgarib, xalqimizning xohish-istiklari, orzu-umidlari ro'yobga chiqqan holda, hayotimizda yorqin iz qoldirdi. Eng muhimi, bu yangilanishlarni odamlar o'z hayotida his etdi. Shu jumladan, O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutida ham poyoniga yetgan yilda barcha sohalarda kechgan yangilanish, yuksalish jarayonlariga hamohang ish olib borildi. Harakatlar strategiyasini 2021-yilda amalga oshirishga oid davlat dasturida belgilangan vazifalar bajarilishiga muayyan hissa qo'shishga erishildi.

judu muhim ishlarni bajarilmoqda. Bu esa o'z navbatida, institutimizning oldida ham juda muhim ishlarni turgandan dalolat beradi.

Qolaversa, Yangi yil arafasida davlatimiz rahbari tomonidan yangi 2022-yilni O'zbekistonda "Inson qadrini ulug'lash va faol mahalla yili" deb e'lon qilindi. Yangi O'zbekistonda "Davlat-inson uchun" tamoyili asosida inson huquqlarini mustahkamlash, odamlarni rozi qilish islohotlarning ustuvor yo'nalishiga aylandi va bu boradagi sa'y-harakatlar kelgusida ham izchil davom etadi. Ularning nechog'li samarador bo'lishida esa mahalla hal qiluvchi o'rin tutadi. Bu o'zgarish mahallada aholi bilan ishslash mexanizmlarini takomillashtirayti.

Shuningdek, joriy yilning 26-yanvar kuni Prezidentimiz raisligida O'zbekistonning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasini belgilash hamda uni joriy yilda amalga oshirish masalalarini muhokamasi yuzasidan videoselektor yig'ilishi o'tkazildi. Ushbu videoselektor yig'ilishi Prezidentimiz tomonidan ta'kidlanganidek, inson qadri biz uchun qandaydir mavhum, balandparvoz tushunchalar emas. Inson qadri deganda, biz, avvalo, har bi fuqaroning tinch va xavfsiz hayot kechirishini, uning fundamental huquq va erkinliklarini ta'minlashni nazarda tutamiz. Inson qadri deganda, biz har bir fuqaro uchun munosib turmush sharoiti va zamonaviy infratuzilma taskil etishni, malakali tibbiy xizmat ko'rsatish, sifatli ta'lim, ijtimoiy himoya tizimi, sog'gom ekologik muhit yaratib berishni tushunamiz. Bu maqsadga erishish uchun esa dunyodagi noyob demokratik tuzilma bo'lgan mahalla instituti imkoniyatlaridan samarali foydalinish, uning vakolatlarini yanada kengaytirish, pirovard natijada mahallani jamiyatimizning hal qiluvchi bo'g'iniiga aylantirish vazifasini o'z oldimizga qo'yamoqdamiz. Mahalla tinch bo'lsa, yurt tinch bo'ladi. Mahalla obod bo'lsa, butun mamlakat obod bo'ladi.

Shu o'rinda aytish lozimki, 2021-yilning 8-noyabr kundan boshib, O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti tomonidan poytaxtimizdagi mahallalarda "Mahallada duv-duv gap" shiori ostida tizimli ravishda madaniy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazildi va 68 ta mahalla fuqarolar yig'indulari hududlarida bayramona kechalar tashkil qilindi.

Keyingi yillarda mamlakatimizda mahalla o'zini o'zi boshqarishning muhim institut sifatida jamiyatimizdan mustahkam o'rin egallamoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 19-yanvardagi "Mahallalarda yoshlar bilan ishslash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori qabul qilindi. Mazkur qarorga asosan maktablardagi yoshlar yetakchilari shart birliklari qisqartirilib, uning o'rniga respublikadagi har bir mahallada yoshlar yetakchisi lavozimi joriy etildi. Yetakchilar o'ziga biriktilgan mahallalarda faoliyatini madaniyat va san'atni targ'ib qilish, sog'gom turmush tarzi va sportni ommalashtirish, axborot texnologiyalaridan samarali foydalishni tashkil qilish, ma'naviyat va kitobxonlikni targ'ib qilish, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va huquqiy

savodxonlikni oshirish, tadbirkorlik g'oyalarini qo'llab-quvvatlash kabi asosiy yo'nalishlarda amalga oshiradi.

Shuni mamnuyat bilan aytish lozimki, 2021-yilning 19-oktabr kuni davlatimiz rahbari Toshkent shahri aholisini bilan bo'lgan uchrashuvda Madaniyat vazirligi tizimidagi oliy o'quv yurtlari tomonidan poytaxtimiz mahallalarida duv-duv gap bo'ladigan, aholi o'rtasida butunlay yangicha formatdagi madaniy-ma'rifiy tadbirlarini tizimli tashkil etish borasida o'z fikrlarini aytgan edi. Ushbu topshiriq O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti rahbariyati, professor o'qituvchilar, sohaga aloqador mutaxassislar tomonidan o'tkazilgan muloqotlar jarayonida atroficha ko'rib chiqilib, keng muhokama qilindi. Qatnashchilarining

O'zbekiston davlat
san'at
va madaniyat
institutining
ma'naviy-ma'rifiy,
ilmiy, ijtimoiy gazetasi

Ma'naviy-ma'rifiy tadbir

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti rahbariyati, professor-o'qituvchilar, dekan va dekan o'rinosarlari, kafedra mudirlari, ustoz-murabbiylar, tajribali olimlar, amaliyotchilar, tadqiqotchilar ishtiroyida bo'lib o'tgan navbatdagi ma'naviy-ma'rifiy uchrashuvda davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston" gazetasiga bergan intervyusi mohiyati hamda ushbu intervyuda belgilangan muhim vazifalar, mamlakatimizda amalga oshiriladigan huquqiy va ijtimoiy o'zgarishlar xususida so'z yuritildi.

2

Vatan yagonadir

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutida O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari tashkil etilganligining 30 yilligi hamda 14-yanvar – "Vatan himoyachilari kuni" munosabati bilan "Vatan yagonadir" nomli masofaviy konsert dasturi tashkil etildi. Unda institut rahbariyati, professor-o'qituvchilar, ustoz-murabbiylar, tajribali olimlar, amaliyotchilar, tadqiqotchilar ishtiroy etdi.

Tadbir avvalida davlatimiz madhiyasi yangradi. Xalqimizning ulug'vor taronasi yig'ilganlar jo'rovozligida kuylandi.

Konsert dasturi O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutining milliy qo'shiqchilik kafedrasi dotsenti, professor Ahmadjon Dadayev badiy rahbarligi ostida faoliyat ko'rsatayotgan "Sayqal" hamda O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Cholg' u ijrochiligi" kafedrasi dotsenti, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan artist Komiljon Shermatov badiy rahbarligidagi "Sado" ansamblari vakillarining bir-biridan ajoyib musiqalari bilan boshlandi.

– Jannatmakon mamlakatimizda yashayotgan har bir yigit, o'zbek o'g'loni o'z oilasiga, o'z Vataniga qalqon va himoyachidir, – dedi bayram tadbirida so'z olgan O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti rektori, filologiya fanlari doktori, professor Ibrohim Yo'ldoshev. – Lekin bukiplas iroda va jasorat namunasini amalda namoyon etib, yurtimiz tinchligi yo'lida xizmat qilayotgan, saflarda qad kerib turgan, yuragida Vatan ishqini jo'sh urgan harbiy xizmatchilarimizning mashaqqatli mehnati juda yuksal e'tibor hamda e'tirofga loyiq ekanligi barchamizga ayon haqiqatdir. Prezidentimiz tomonidan aytilganidek, "Keyingi yillarda "Xalq va armiya – bir tanu bir jondir" degan egzu tamoyil asosida ulkan ishlarni amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda fuqarolarimiz armyianing har tomonlarda yordami va ko'magini hayotning barcha sohalarida amalda his qilmoqdalar". "Vatan himoyachilari kuni" munosabati bilan o'tkazilayotgan mana shunday tadbirlar yoshlarda Vatanga muhabbat, boy tariximizga, milliy o'zligimizga chuqrur hurmatni shakllantirishda, farzandlarimizning har tomonlama barkamol va yetuk insonlar bo'lib voyaga yetishida muhim tarbiyaviy ahamiyatiga egadir.

2

MAHALLA MA'NAVIYAT MASKANI

O'zbek mahallalari jamiyatining o'ziga xos tarbiya o'chog'i, milliy urf-odat, an'ana va qadriyatlar sayqallanadigan, fuqarolarni egzu maqsad sari birlashtiradigan ma'naviyat maskani sanaladi. O'zaro mehr-oqibat, ahillik va totuvlik, ehtiyojmandlar holdan xabar olish, to'y-tomoshalarni ko'pchilik bilan o'tkazish kabi fazilatlar, avvalo, mahalla muhitida shakllangan. Yurtimiz mahallalarining obod va ko'rkam bo'lishi aholining hamjihatligi, o'zaro mehr-oqibatiga bevosita bog'liq. Zero, ahillik bor joyda osoyishtalik, obodlik, xotirjamlik bo'ladi.

bildirgan kreativ fikrlari asosida ushbu tadbirlarni o'tkazish bo'yicha alohida konsepsiya ishlabs qichildi. Unga asosan, o'tgan yilning noyabr, dekabr oylari davomida poytaxtimizdagi 67 ta mahallada madaniy-ma'rifiy kechalar tashkil etildi.

Ko'laming kengligi hamda ahamiyati jihatidan muhim bo'lgan ushbu tadbiriga juda katta tayyorligi ko'rildi. Institut rektori, filologiya fanlari doktori, professor Ibrohim Yo'ldoshev boschchiligidagi o'ziga xos maslahat tusini olgan yig'ilishlar o'tkazilib, tadbirlar davomida kamchiliklarga yo'l qo'ymaslik uqtirildi. Musiqa cholg'ularidan juda mahorat bilan foydalish zarurligi qayd etildi. Bildirilgan muhim fikrlar o'z navbatida, san'atkorlarni quvontirdi, ruhlantirdi.

3

Ma'naviy-ma'rifiy tadbir

Mazkur tadbirda Respublika Ma'naviyat va ma'rifat markazi rahbarining birinchi o'rinnbosari, pedagogika fanlari doktori, professor Muhammadjon Quronov ishtirot etdi va so'zga chiqdi.

Ta'kidlandiki, O'zbekiston o'z mustaqil taraqqiyotining sifat jihatdan yangi bosqichiga qadam qo'ydi. Bu yo'lida u jahoning ko'plab mamlakatlari va yirik xalqaro tashkilotlari bilan turli sohalarda samarali hamkorlik qilib kelmoqda. Xususan, xorijiy davlatlar bilan do'stona hamda o'zaro manfaatlari munosabatlarni rivojlantirish borasida muhim natijalarga erishiyapti. Prezidentimizning "Yangi O'zbekiston" gazetasi bosh muharriri bilan bo'lgan suhbati so'nggi yillarda yurtimizda amalga oshirilgan islohotlarning sarhisobi bo'lishi barobarida, bundan keyingi bosqichda mamlakatimiz qanday marralarni belgilab olganini tushunish uchun ham muhim manba hisoblanadi. Prezidentimizning nutqida ta'limga, qonun ustuvorligi va iqtisodiyot sohalarida amalga oshirilishi kerak bo'lgan vazifalar, shuningdek, jamiyat rivojiga to'siq bo'luchchi muammolar xususida to'xtalib o'tilgan.

Qayd etildiki, davlatimiz rahbari bugungi kunda nafaqat O'zbekiston, balki Markaziy Osiyoning farovonligi uchun jon kuydirayotgan, mintaqani sanoati rivojlangan, obod va dunyo bilan keng integratsiyalashgan hududga aylantirish orzusi bilan yashab, shunga monand mehnat qilayotgan etakchi sifatida namoyon bo'imorda. Barcha sohalarda amalga oshirilayotgan islohotlar bilan mamlakatimiz xalqaro jamoatchilik orasida ham o'ziga xos va mos bo'lgan o'rnni topmoqda. Mamlakatning ichida kuzatilayotgan yangilanishlar Uchinchi uyg'onish davrining o'zagidir. Mamlakatimiz ichida ham, tashqi dunyo bilan munosabatlarda ham Yangi O'zbekiston imiji yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Nafaqat mintaqadavlatlari, balki dunyoning yetakchi mamlakatlari ham O'zbekistondagi ushbu yangilanishlarni katta qiziqish bilan kuzatib bormoqda va yuksak baholamoqda.

Ayni paytda O'zbekiston Markaziy Osiyo mamlakatlarining o'zaro munosabatlari rivojlantirishda muhim o'rinni egallagan. Yangi O'zbekiston mintaqadagi eng asosiy ehtiyoj – barqarorlik va tinch-osuda hayotni ta'minlashdagi asosiy mamlakat, deb aytish mumkin.

Muloqot so'ngida tinglovchilar o'zlarini qiziqtirgan savollarga ma'ruzachidan javob oldilar.

Vatan yagonadir

Mazkur tadbir davomida yurtimizda bo'layotgan o'zgarishlar, aholi uchun yaratib berilayotgan imkoniyatlar, olis moziyda yashab o'tgan otabobolarimizning jahon fani va madaniyatiga qo'shgan hissalari, buyuk ajoddolrimizga munosib avlodni tarbiyalash, voyaga yetkazish, halol mehnat qilish, bilim olish borasida muhim fikrlar aytildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabriddagi "Davlat oliy ta'limga muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-60-soni hamda "Davlat oliy ta'limga muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-61-soni qarorlarining mazmun-mohiyati haqida alohida to'xtalib o'tildi.

Madaniy-ma'rifiy kechada O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti professor-o'qituvchilari, ushbu dargohda faoliyat olib borayotgan "O'zbekiston xalq artisti", "O'zbekiston xalq hofizi", "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist" faxriy unvonlari sohiblari tomonidan tayyorlangan Vatanga muhabbatni, chin insoniy fazilatlarni, ezzulikni, odamiylikni, mehr va sadqatni tarannum etuvchi qo'shiqlar ijro qilindi.

"ILHAQ" - matonat madhiyasi

Belarusiyaning Minsk shahrida bo'lib o'tgan "Listopad" xalqaro kinofestivalida Kinomatografiya agentligi buyurtmasiga binoan kinorejissor Jahongir Ahmedov tomonidan suratga olingan "Ilhaq" filmi kinofestivalning bir emas, balki, ikki sovini ya'ni, festivalning olyi "Gran-pri" sini va Belarus Respublikasi Prezidentining "Kinoda manaviyat va insonparvarlik g'oyalari uchun" nomli maxsus mukofot bilan taqdirlandi. Shu munosabat bilan kinorejissor Jahongir AHMEDOVga bir necha savol bilan murojaat qildik.

2022-YILDAGI VAZIFALARIMIZ

Yangi O'zbekiston taraqqiyotining 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishga qaratilgan Harakatlar strategiyasining uzviy davomi bo'lib, bugungi global o'zgarishlar, aholi turmush tarzi, hayot talabi va qadriyatlarimizdan kelib chiqqan holda yetta yo'nalishda belgilab olindi. O'zbekistonda yangi davr boshlandi. Prezidentimiz "Xalqimiz bilan boshlagan demokratik islohotlar yo'lini yanada qat'iy davom ettiramiz va bu yo'ldan hech qachon ortga qaytmaymiz! Yangi O'zbekistonni birlashtida, albatta, barpo etamiz!" deya bot-bot ta'kidlamoqda. Qat'iyat bilan yo'g'ilgan bu so'zlar barchamizni yanada faolroq ishlashga da'vat etmoqda, ruhlantirmoqda.

Bu esa fidoyi kasb egalari zimmasidagi mas'uliyatni yanada oshirmoqda. Pedagogik jamoa a'zolari o'z kasblariiga nisbatan fidoyilik xislatini yanada oshirishga intilishlari zarur. Mamlakatning quadratini belgilaydigan omillarning eng asosiyalaridan biri yurtimizda voyaga yetayotgan yuksak ma'naviyatlari, jismonian sog'om, har tomonlama barkamol avlod. Mamlakatning kelajagi bugun kamolga yetayotgan yoshlar qo'yida. Institut tomonidan yoshlarning intilishlарini, iqtidorlarini qo'llab-quvvatlash borasida yanada samarali ishlarni bajarish lozim.

E'tirof etish kerakki, so'nggi yillarda ta'limga tizimining barcha bosqichlarini zamonaiviy talablar asosida tashkil etish bo'yicha juda muhim vazifalar bajarilmoxda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limga tizimi isloq qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrler tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limga modernizatsiya qilish, ilg'or ta'limga texnologiyalariga asoslangan holda ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish, intellektual taraqqiyotni jadallashtirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni rivojlantirish hamda fan, ta'limga va ishlab chiqarishda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash borasida samarali ishlarni amalgal oshirilmoxda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabriddagi "Davlat oliy ta'limga muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-60-soni hamda "Davlat oliy ta'limga muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-61-soni qarorlarini qabul qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabriddagi "Davlat oliy ta'limga muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-60-soni qarori asosida 2022/2023 o'quv yilidagi boshlab, moliyaviy mustaqillik berilayotgan 35 ta oliy ta'limga muassasalariga akademik mustaqillik sohasida qo'shimcha vakolatlar berilmoqda. Xususan:

- kasbiy standartlar asosida o'quv rejalarini, o'quv dasturlari, malaka talabalarini tasdiqlash hamda ta'limga tili va shaklini belgilash;

- ta'limga yo'nalishlari va mutaxassisliklar uchun ta'limga tili davomiyligi muddatlarini belgilash;

- to'lov-kontrakt asosida doktoranturada o'qish qiymatini belgilash va o'z mablag'lari hisobidan grant ajratish orgali doktoranturaga qabul qilish;

- doktorant va mustaqil izlanuvchilarga ilmiy rahbarlik qilish tartibini tasdiqlash;

Bugungi kunda bir vaqtning o'zida fan doktori 4-6 nafar, dosent esa 2-3 nafar izlanuvchilarga ilmiy rahbar bo'lishi mumkin.

- magistraturada ta'limga tizimi, masofaviy va kechki shakllarini, qo'sh va amaliy malakalar berish tizimini joriy qilish;

- o'zaro kelishuvlar asosida respublikadagi oliy ta'limga muassasalararo ichki akademik mobilikkni amalga oshirish;

- oliy ta'limga muassasasi va uning tuzilmasidagi ta'limga muassasalarini uchun o'z grifi asosida darsliklar hamda boshqa o'quv va ilmiy adabiyotlarni yaratish;

- ta'limga sifatini ichki nazorat qilish menzilmlarini joriy etish;

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 24-dekabrda

"Davlat oliy ta'limga muassasalariga moliyaviy mustaqillik berish choratdbirlari to'g'risida"gi PQ-61-soni qarori asosida:

- to'lov-kontrakt asosida o'qish qiymatini ta'limga xizmatlari bozoridagi talab va taklifdan kelib chiqib, biroq bazaviy to'lov-kontrakt qiyatining 3 baravaridan ortiq bo'limgan miqdorda belgilash;

- talabalarning to'lov-kontrakt mablag'lari to'lash muddatlarini belgilash va uzaytirish;

- ta'limga jarayoniga zamonaiviy pedagogik texnologiyalarini qo'llay oladigan va ilmiy izlanish olib boradigan mahally hamda xorijiy professor-o'qituvchi va mutaxassislarini shartnomalar asosida jabb qilish;

- o'z mablag'lari hisobidan talabalar uchun stipendiya va grantlar ajratish;

- xorijiy davlatlardan o'quv va ilmiy adabiyotlar, darsliklar hamda o'quv qo'llanmalarni to'g'ridan-to'g'ri xarid qilish. Moliyaviy mustaqil oliy ta'limga muassasalarida vasiylik kengashlari tugatilib, tarkibi kadrler buyurtmachilar, jamaatchilik vakillari va homiylardan iborat (70 foizidan kam bo'limgan tarkibda) kuzatuv kengashlari tashkil etiladi. Kuzatuv kengashlariga oliy ta'limga muassasalarini boshqarishda qator vakolatlar berildi.

Ta'limga sohasidagi islohotlarning samarali bo'lishi ta'limga tizimida faoliyatko'rsatayotgan mutaxassislarining salohiyatiga bog'liq. Ta'limga berishda asosiy e'tiborni darsning kasbiga muhabbatni oshirishga harakat qilishi kerak. Shu bilan birga, ular yigit-qizlarning dars mashg'ulotlarini munzurat qilishda tahlil qilishi lozim. Ularning darsdan bo'sh vaqtlarini mazmuni o'tkazishni ta'minlaydi hamda ijtimoiy ahvolidan doimiy xabardor bo'lib turadi. Har bir tyutor talabalarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qiladi, ularning ta'limga olishi, ilm bilan shug'ullanishi, yashashi va dam olishi uchun sharoitlar yaratishga ko'maklashadi.

Tyutorlar ham institut va talabalar o'rtasidagi munosabatlarni mustahkamlash, talabalarga uslubiy, ijtimoiy va psixologik yordam ko'rsatish va talabalarida tanlagan kasbiga muhabbatni oshirishga harakat qilishi kerak. Shu bilan birga, ular yigit-qizlarning dars mashg'ulotlarini munzurat qilishda tahlil qilishi lozim. Ularning darsdan bo'sh vaqtlarini mazmuni o'tkazishni ta'minlaydi hamda ijtimoiy ahvolidan doimiy xabardor bo'lib turadi. Har bir tyutor talabalarning huquq va qonuniy manfaatlarini himoya qiladi, ularning ta'limga olishi, ilm bilan shug'ullanishi, yashashi va dam olishi uchun sharoitlar yaratishga ko'maklashadi.

Yigit-qizlarning o'quv intizomini mustahkamlash, ularda ijodiy fikrash, halollik, to'g'ri so'zlilik kabi xislatlarni shakllantirish borasida tizimli ishlarni yo'lga qo'yadi. Iqtidorli, iste'dodli talabalarni aniqlab, ularning turli tanlov va olimpiadalarida munosib ishtiroy etishini ta'minlaydi. Chunki tanlovlarning orqali talabalarning aktyorlik qobiliyatlarini, iste'dodi va ijodkorliklari yanada shakllantiradi. Bu juda katta mahoratni, timinmis mehnatni, astoydil sa'y-harakatni talab qiladi. Iqtidorli talabalar aniqlanadi, ular qo'llab-quvvatlanadi, rag'batlaniradi. Shu bilan birga, "ustoz-shogird" an'anasi keng miqyosda rivojlantirish orgali yosh ijodkorlarning bilimi kengaydi. Ta'limga muassasalarida oshirish, shaffoflikni ta'minlash, ta'limga oluv-chining haqiqiy bilimini yuzaga chiqarish hamda talabalarning mustaqil o'qib-o'rganib, o'z ustida ishlashiga zamin yaratadi. Buning natijasida talabalar hamda professor-o'qituvchilar uchun katta imkoniyatlar yaratilgan. Talabalar turar joylaridagi sanitariya gigiyena holatlari, yotoqxonalarini yangi jihozlar bilan ta'minlash ishlarni samarali amalga oshirilmoxda.

Qayd etish joizki, mamlakatimizdagi oliy ta'limga muassasalarida bosqichma-bosqich kredit-modul o'qitish tizimiga o'tishi ta'limga tizimi rivojlangan xorijiy mamlakatlar bilan olyi ta'limga sohasidagi aloqalarni yanada kengaytirishga xizmat qilishi bilan yanada ahamiyatlidir. Ushbu tizim O'zbekiston san'at va madaniyat instituti faoliyatida ham amaliyotga joriy qilinmoqda. Buning natijasida talabalar hamda professor-o'qituvchilar uchun katta imkoniyatlar oshirilmoqda.

Qolaversa, davlat ta'limga standartlariga to'liq javob beradigan, xalqaro tan olingan ta'limga dasturlarining mazmuni bilan ham tenglasha oladigan o'quv dasturlarini ishlab chiqish hamda ushbu dasturlar asosida yangi avlod darsliklarini, o'quv-metodik majmualarni yaratish ishlarni o'z vaqtida ta'minlash kerak. Madaniyat sohasida bo'la-jak kadrлari tayyorlash jarayonida institut auditoriyalaridagi sifatlari darslar va amaliyot davomida olingan nazarli hamda amaliy bilimlarning roli beqiyosdir. Yuksak ma'naviyatlari, mustaqil fikrlovchi, keng dunyoqarash, chuqr bilimga ega bo'lgan tashabbuskor, shijoatli yoshlarning faolligini yanada oshirish hamda ular safni kengaytirish masalasi ustoz-murabbiylardan yuksak kasbiy mahoratni talab etadi. Pedagoglar el-yurtga ma'rifat ulashib, ma'naviyat chashmasidan brahmmand etib, odamlarning izzat-ikromiga sazovor bo'lishi kerak. Endi, pedagogika sohasiga kirib kelayotgan yoshlarimiz ham ana shunday mehnatkash, fidoyi ustozlarimizdan soha sirlarini o'rgansin va ulardan ibrat olsin.

MAHALLA MA'NAVIYAT MASKANI

Shuningdek, ishtirokchilar tomonidan istiqbolli rejalar ham taklif qilindi.

Shu tariqa 2021-yilning 8-noyabr kunidan boshlab, O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti tomonidan poytaxtimiz mahallalarida "Mahallada duv-duv gap" shiori ostida tizimli ravishda madaniy-ma'rifiy tadbirnari o'tkazishga kirishi. Ayni paytgacha "O'rda", "Xadra", "Shayxontohur", "Labzak", "O'qchi", "Rohat", "Katta Qozirabod", "Sebzor", "Yangi Sebzor", "Namuna", "Ziyin", Yakkasaroq madaniyat markazida, "Behizor", "Katta Yangiobod", "Binokor", "Podshobog" kabi bir qator mahalla fuqarolar yig'lnulari hududlarida bayramona kechalar tashkil qilindi.

Tadbirlarda mahallalar faollari, keksa va nuroniyalar, ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar vakillari, uyushmagan yoshlar, hudduddagi tashkilot, korxona, muassasalar mutasadillari, ta'limgargohlarining direktorlari, mehnat faxriylari jam bo'lishdi. Mazkur tadbirlarda mahallalar mamlakatimizda olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlarda faol qatnashayotgani, fuqarolik jamiyatining muhim bo'g'ini sifatida nufuzi tobora oshib, aholining eng yaqin ko'makchisiga aylanib borayotgani alohida ta'kidlandi.

"Mahallada duv-duv gap" konsert dasturlari O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutining milliy qo'shiqchilik kafedrasi dotsenti, professor Ahmadjon Dadayev badiiy rahbarligi ostida faoliyat ko'rsatayotgan "Sayqal" hamda O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Cholg'u ijomchiligi" kafedrasi dotsenti, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan artist Komiljon Shermatov badiiy rahbarligidagi "Sado", O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti "Folklor va etnografiya" kafedrasi qoshidagi "E'zoz" folklor-etnografik ansambllari vakillarining bir-biridan ajoyib misiqalarini bilan boshlardi.

Madaniy-ma'rifiy kechalarda O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti professor-o'qituvchilari, ushbu dargohda faoliyat olib borayotgan "O'zbekiston xalq artisti", "O'zbekiston xalq hofizi", "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan artist" faxriy unvonlari sohiblari, iqtidorli talabalar tomonidan tayyorlangan sho'x qo'shiqlar iyo qilindi. Xonanda-yu, sozandalarning har bir chiqishlari tomoshabinlarning gulduros qarsaklari ostida qo'llab turildi. Institut talabalarining orombaxsh qo'shiqlarga hamohang tarzda ijro qilingan go'zal raqsalar esa barchani davraga chorladi. Konsert dasturida shuningdek, respublikamizning taniqli estrada xonandalari, xalqimiz suygan yulduzlar tomonidan ham sho'x qo'shiqlar iyo qilindi va bu davrava yanada o'zgacha tarovat, ko'tarinki kayfiyat bag'ishladi. Inson ruhiyatiga dovlovchi, unga kayfiyat basx etuvchi buyuk kuch musiqi hisoblanadi, yaxshi kuy-qo'shiqni eshitgan kishini charchog'i chiqadi, undan tashqari, har xil bo'Imag'ur xayollardan yiroq bo'ladi. Uch yuzdan ortiq qo'shiqlarim bor. Ulardan birortasini ajratib, mana bunisi yaxshi, bunisi yomon, deya olmayman. Hammasini ko'ngildan aytganman. O'ziga xos tashrif qog'ozimiga aylangan "Men sevaman, sen sevasanmi" qo'shig'inni aytganimidan keyin yig'ilganlarning barchasi raqsga tushib, davrava fayz kiritdi. Chinakam bayram kayfiyatida bo'ldi. Avvalo, o'sha qo'shiqdan o'zim rohatlanaman, o'zim ma'nai oziqlanaman. Undan keyin xalqning ko'ngliga yetib boradi ular. Qo'shiqni o'zingiz rohatlanib, o'zingizga ma'qul qilib aytmaguningizcha, xalq uni tan olmaydi. She'r yoki g'azalning mazmuniga qarab, unga ohang berib aytangiz, shundagina xalq ko'ngliga kirib boradi. Musiqa faqat yaxshilikka yetaklaydi, tarbiyalaydi, kuch beradi. Musiqa ko'ngilga axloqan muayyan ta'sir ko'rsatuvchi quvvatiga ega. U yosh avlod tarbiyasi uchun eng zarur vositalar qatorida turadi.

Biz san'at ahlini qovontirgan jihatlardan yana biri shu bo'ldiki, mahallalarga tashrif buyurganimizda xalqimiz naqadar san'atni sevishimi, qadrashini, milliy qadriyatimizni, an'analarimizni hurmat qilishlarini ko'rib, benihoya qondik. Bu madaniy-ma'rifiy kechalar doirasida o'tkazilayotgan tadbirlar bizni yanada ilhomlantirib, xalqimizga xizmat qilishga, ularning quvonchiga quvonch ulashishimizga, mahallalar ahillarini milliy qadriyatimizga yanada mehrini oshirishimizda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu o'rinda aytish lozimki, so'ngi yillarda davlatimiz rahbari boschchiligidagi mamlakatimizda aholi farovonligini oshirish borasida keng ko'lamli islohotlarda amalga oshirilmoqda. Mana shunday ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, bayramona kechalarни muntazam o'tkazish orqali mamlakatimizdagi samarali islohotlarning mazmun-mohiyati xalqimizga yetkaziladi, fuqarolar qalbida bugungi kuminigiza shukronalik va ertangi kunga bo'lgan ishonch tuyg'ularini yanada oshirishga erishiladi.

– Mahallalarimizda qaror topgan ijtimoiy-ma'naviy muhit yoshlarimizni ota-bobolarimiz an'analariga, umuminsoniy qadriyatlariga hurmat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etmoqda, – deydi O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti rektori, filologiya fanlari doktori, professor Ibrohim Yo'idoshev. – Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan yuksak islohotlar, milliy madaniyatimizni, qadriyatimizni asrab-avaylashga qaratayotgan ulkan e'tibor o'z samarasini bermoqda. Mana shunday tashkil etayotgan tadbirlarimizda aholi katta qiziqish bildirayotgani ko'ksimizni faxru iftixorga to'ldirmoqda. Bunday hurmat va ehtirom institutning faol ijdoyi xonandalarga cheksiz minnatdorchiligini bildirishdi.

lozim ekanligidan dalolat beradi. Bu kabi tadbirlar xalqimiz ma'naviyatini yuksaltirib, mahallalarimizda oilalar ahilligini ta'minlab, ko'tarinki ruh bag'ishlamoqda.

Shu o'rinda aytish lozimki, inson hayotda o'z o'rnini topishida u yashaydigan muhit, atrofdagi insonlarning ta'siri katta bo'ladi. Masalan, biz Ma'murjon Uzoqov, Faxreddin Umarov, Tavakkal Qodirov kabi katta hofizlar ashulalarini tinglab katta bo'lganmiz. Ular xalqqa tanilib, mashhur bo'lgan paytlar edi. Hozirgidek qo'l telefonlari, magnitonfonlar yo'q edi. Kichkinagini radiomizdan qaysi mashhur qo'shiq yangrasa, o'shani o'rganib olardim. Hech esimdan chiqmaydi. Bir gal mahallamizdagi to'ya mashhur hofiz Jo'raxon Sultonov keldi. San'atkorlar oldiga yaqin borib, avyon ustuniga suyanib, berilib ashula eshitayotganimni ko'rgan hofiz to'satdan oldiga chaqirdi. "Ha o'g'lim, nega sen do'stlaring bilan o'ynamasdan bu yerda turibsan?", dedilar. "Men ashula eshitayapman", dedim hayajonlanib. O'shanda ustoz san'attor "Katta hofiz bo'lgan", deb duo qilgandilar. Demak, ustozlar bergen duosi bilan mana shunday nelazariq tushgan bo'lsak ajab emas.

Milliyy misiqalarimiz inson ruhiyatiga, ma'naviyatiga ijobiy ta'sir o'tkazuvchi vositadir. Ular insonni ezzulikka, yaxshiliklari sari intilishiga hamda falsafiy mushohadaga undaydi. Xalqimizning azaldan milliy misiqalarimizga qiziqishi baland bo'lib, qadimdan shahar va qishloqlarda baxshilar, hofizlar aholini ma'naviy kamolotini shakllantirishga xizmat qilib, to'yarda, bazmarda, bayramu sayillarda san'atga bo'lgan fidoyiliginamoyon etib, mehr qozonganlar.

"Mahallada duv-duv gap" loyihasi doirasidagi bu kabi tadbir Toshkent shahri mahallalarida istiqomat qiluvchi mahalla ahillarini ko'nglida cheksiz g'urur va iftixon, ahillik, o'zaro mehr-oqibat tuyg'ularini mujassam etishida muhim omil bo'lmoxda. Bu kabi tadbirlar nafaqat poytaxtimiz aholisini, balki teleekranlar orqali efsira uzatilib, butun respublikamiz aholisini ham xushnum etmoqda.

Bir so'z bilan aytganda, mazkur tadbirlarning yoshlarni milliy qadriyatlarimiz, tarixiy-ma'naviy merosimizga hurmat va sadoga ruhida tarbiyalash, ularning ma'naviy barkamol shaxs bo'lib voyaga yetishlariga ko'maklashish borasidagi hissasi juda katta bo'lmoxda.

Tadbir davomida mahalla hududida joylashgan ta'limgargohlarining iqtidorli qo'shiqlari ham tomoshabinlarda yaxshi taussurot qoldirdi. Bu tadbir yig'ilganlarning barchasiga ajib bir xushnudlik, o'zgacha bir zavqu shavq bag'ishladi. Tadbirda yangragan kuy-qo'shiqlar, ajib taronalar mahalla ahlini, ishtirokchilarni qalbiga surur bag'ishladi.

Men ko'p mamlakatlarda bo'lganman, lekin bizning xalq kabi san'atkorga mehri baland xalq hech qayerda yo'q. Mana shu xalq duosi bilan shu vaqtgacha ijod qilib kelayapman.

Bunday tadbirlarimiz davomida yurtimizda bo'layotgan o'zgarishlar, aholi uchun yaratib berilayotgan imkoniyatlar, olis moziyda yashab o'tgan ota-bobolarimizning jahon fani va madaniyatiga qo'shgan hissalar, buyuk ajododlarimizga munosib avlodni tarbiyalash, voyaga yetkazish, halol mehnat qilish, bilim olish borasida muhim fikrlar aytildi. Diyorimizdan yetishib chiqqan buyuk alloma, adib va mutafakkirlarimizning boy ma'naviy merosi sifatida qadrilayotgan she'r va g'azallarini qo'shiq qilib iyo etilayotgani ham o'z navbatida, mahalla ahllining milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmatini, e'tiborini yanada oshirishga xizmat qiladi, desak mubolog'a bo'lmaydi.

Darvoqe, estrada xonandalari, institut professor-o'qituvchilari, talabalar tomonidan aytigan, milliyligimiz, ma'naviyatimiz tarannum etilgan mumtoz ashulalar tadbir ishtirokchilariga xush kayfiyat ulashdi. Xorazm yo'nalishida yangragan navolar yig'ilganlarning raqsga chorlab, mahalla ahli qalbiga cheksiz xursandchilik olib kirdi. Institutning iqtidorli talabalarining xalqimizning taniqli aktyorlari, xonandalari, qiziqchilarining ovozlariga qilgan taqlidlari kishilarni behad quvontirdi.

Mahalla vakillari O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutidan tashrif buyurgan mehmonlarga hamda el ardog'idagi xonandalarga cheksiz minnatdorchiligini bildirishdi.

**Kayrulla LUTFULLAYEV,
O'zbekiston xalq artisti, professor**

"ILHAQ" – matonat madhiyasi

2 – Aytingchi, "Ilhaq" filmi va unda aynan Zulfiya Zokirovaning qismati orqali "II Jahon urushi" yillarida og'ir turmushga, ayriliq azobiga, farzand dog'iga duchor bo'lgan o'zbek onalarining qismatini film qilishningizga nima turki bo'lgan?

– Avvalambor, bu filmning tashabbusi va g'oyasi Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevga tegishli ekanligi hech kimga sir emas. Hattoki, buni filmning boshlanish titrlarida ko'rsatib o'tganmiz. Qolaversa, men o'zim ham Zulfiya Zokirova tug'ilib o'sgan Xonobod qishlog'da tug'ulib o'sdim. Boz ustiga men tahsil oлган maktab ham Z. Zokirova nomi bilan yuritiladi. Men bolaligimdan shu aynolning taqdirlini, boshiga tushgan fojalarini, beshta bolasi urushdan qaytmaganini ota bobolarimizdan eshitib katta bo'ldim. Prezidentimiz 2019-yil 9-may g'alabaming 74 yilligida Toshkent viloyatida yashab o'tgan Zulfiya aya bag'ishlangan yodgorlik majmuasi o'rnatilishi va uni matonat madhiyasi deya nomlanishini eshitib, anchadan buyon o'ylab yurganim – ayaning hayotiga bag'ishlangan film yaratish fursati kelganini anglab yetdim. Yeng shimarib ishga kirishdik. Ancha izlanishning ijodiy mevsi bo'lib, "Ilhaq" filmi dunyoga keldi.

– Juhongir aka, eshitishimizga qaraganda, "Ilhaq" filmi qo'shni davlatlarda ham, Belarusiyadagi xalqaro kinofestivalda ham juda yaxshi kutib olingan ekan. Bevosita jarayonda ishtirok etgan mutaxassis va muxlislarning taassurotlari bilan o'rtoqlashsangiz?

– Bilasizmi, Belarusiyada biz umumhisobda "Ilhaq" filmining uchta namoyishini o'tkazdik. Birinchi premyeramiz Gomel shahrida bo'lib o'tdi. Undan so'ng Vitebsk bu ikki premyera belarus xalqi, yoshlari, kino muxlislari uchun tashkil qilindi. Biz ijodkorlar bilan taqdimotga ketar ekanmiz, ochig'i, bizda biroz hadik bor edi. Chunki bu haqiqiy o'zbekning dardini, o'zbekona turmushni, o'zbekcha urf-odatlar talqinini Belarus tomoshabini qanday qabul qiladi, degan savol barchamizni o'ylantirardi. Ammo, film tugab, zalda chiroqlar yonganidan so'ng o'tirgan tomoshabinlar yoshidan qat'iy nazar, ko'zlarini jiqla yosha to'lib, bosh rol ijrochisi O'zbekiston xalq artisti Dilorom Karimovani bag'riga bosib, rahmatlar aytdi. Hattoki, biz soatlab muxlislar qurshovidan chiqolmagan vaqtlarimiz bo'ldi. Men aynan o'sha yerda D.Karimovaga "ona", "meni onamga o'xshaysan" deb murojaat qilgan qarayalarini ko'rdim. Markaziy kanallarda namoyish qilinan "Mening onam o'g'illarini urushda yo'qotib umri bo'zlab o'tdi, senda men onamni ko'zlarini ko'rdim, sen meni tug'gan omamsan" deb, yig'lab intervyyular bergan ayollar ham ayan o'sha shaharlardan edi. Men haqiqatdan shu ikki premyerada hayratga tushdim. Demak, urush bir bizning emas butun basharning, insoniyatning fojiasi ekan. Ona esa barcha millat-u elat uchun umuminsoniy qadriyat ekan, degan xulosaga keldim.

Eng asosiy 3-premyeramiz rasmiy namoyish bo'ldi. Bunda hakamlar hay'ati ham bor, tomoshabinlar ham qatnashdi. Endi, tomoshabinlar ham oddiy tomoshabinlar emas edi. Ularning orasida 40 dan ortiq festivalda qatnashish uchun kelgan delegatsiyalar, Belarusiyalik kinoshunoslar, rejissorlar barcha mutaxassislar yig'lishgandi. Bular endi filmni tomoshabin singari emotional emas, professional nuqtayi nazardan baholar edi. Shu uchun meni ham hayajon, ham mas'uliyat tuyg'usi qurshab olgandi. Bizni avvalgi ijodiy mas'uliyatimizga endi, milliy mas'uliyat ham qo'shilgan edi. Chunki xalqaro maydonda siz filmingizni taqdim qilar ekansiz, faqt o'z ijodingizni emas, butun boshli davlatiningizni taqdim etasiz. Shu yerda butun o'zbek kinosiga baho berishadi. Vaqt o'tgani sari bizni ana shu fikr ko'proq o'ylantira boshladи. Men ochilish marosimida bir gapni aytgan edim, ya'ni, qaysidir millatni bilmoxchi bo'lsang, u millatni onasiga bo'lgan munosabatni bil, hech qaysi millat onasiga bo'lgan munosabatdan ortiq narsa emas. Men bugun sizlarga o'zbek onasi haqidagi, o'zbekni onasiga bo'lgan munosabat haqidagi filmni olib keldim, degan so'zidan so'ng namoyish boshlandi. Namoyishdan so'ng gruzin delegatsiyasi a'zosi aytidiki, "sening aytgan so'zlarining bir umr esimizda qoldi. Endi, men o'zbek millatini o'z xalqimidan kam sevmayman" degan so'zlarni izhor qilishdi. Namoyish juda ko'tarinki ruhda o'tdi. Lekin, menda baribir hadik bor edi. Sababi, Xitoydan bir necha tanlovlardan g'olib bo'lgan rejissorlari qatnashayotganini ko'rdik. Fransiyadan tashrif buyurganlar bor, Gollandiyadagi tashrif buyurganlar bor, hattoki, mashhur Asqar Farhodiy "Qahramon" filmi bilan qatnashayotgandi. Ochig'i, bunday nufuzli tanlovdan ushu mukofotlarni qo'lgan kiritishimiz kutilmagan sovg'a bo'ldi.

– Filmda ona obrazini har tamonlama to'lagloni oshib bergan bosh rol ijrochisi "O'zbekiston xalq artisti" Dilorom Karimovani bir ko'rishdayoq Zulfiya aya obraziga taklif qilganmisiz? Yoki kasting jarayoni ham bo'lganmi?

– Albatta, kasting jarayoni ikki oy davom etgan. Vaholanki, bosh rollar balki, har bir rol uchun sinchiklab aktyor va aktirisalarni ko'zdan kechirganimiz. Bilsangiz, filmda kar, soqov pochtachi Chori obrazi bor. Shuning o'ziga 15 ga yaqin aktyorni sinovdan o'tkazganmiz. O'g'illar va kelinlar obrazi uchun ham xuddi shunday foto va fidiносinovlar bo'lgan. Ayniqsa, bosh rollarda xato qilmasligim kerakligini yaxshi bilardim. Bi aynan siz aytganingizdek, Zulfiya aya obrazi va rais rollari edi.

Rais siyosini gavdalantirish uchun O'zbekistonda xizmat qilgan artist M.Matjonov, B.Xolmirzayev, M.Otajonov va T.Saidovlar proba topshirishdi. Ancha bahs va munozaralardan so'ng biz T.Saidovda to'xtaldi. Zulfiya aya obrazini talqin qilish uchun ham umumum hisobda 12 ta har biri xalqimizni e'tirofidagi aktirisalarni jaib qilganmiz. Bir to'xtama kelishga biroz o'yanibroq turganimda ustoz yozuvchimiz X.Sultonov va O'zbek kinomatografiya direktori birinchi o'rincbosari Sh. Rizayevning tasviysi bilan D.Karimovani foto va video sinovdan o'tkazish jarayonida bo'rol Dilorom opanaki ekanligini angladim. Muxlislar va mutaxassislarining e'tirofi tanlovimiz xato bo'lmaganini yaqqol ko'rsatib turibdi. Basharti, ustozlarimizning bir gapi bor, filmning 50 foiz muvaffaqiyati ssenariyida. Qolgan 50 foiz esa rollarni o'z egasiga topshirishingda, deydilar.

– Bilamizki, "Ilhaq" sizning birinchi tarixiy filmining emas, bundan avval "Islamxo'ja" tarixiy, badiiy, publististik filmini suratga olgan edingiz. Ijtimoiy tarmoqlar tarqatgan ma'lumotlarga qaraganda yana yangi tarixiy film ustida ish boshlash arafasida turgan ekansiz. Kelgusida tomoshabinlarga qanday kino aslar taqdim etish niyatidasiz?

– Hozir biz ijodiy guruhimiz bilan 17 asrda Samarqand hokimi bo'lgan Yangalto'sh Bahodir haqidagi badiiy film olish uchun juda katta tayyorgarlik jarayonini boshlab yuborganmiz. Bu ham tarixiy film bo'lib, chiroyli talqinlarga, betakror ijrolarga va albatta, esda qolarli obrazlarga boy bo'lishi uchun imkon qadar harakat qilamiz. Kinoasar O'zbekiston kinomatografiya agentligi va Samarqand viloyat hokimligi hamkorligida suratga olinishi ko'zda tutilayapti. Bundan tashqari, 1916-yilda bo'lib o'tgan "Jizzax qo'zg'oloni" haqida hikoya qiluvchi "Bo'ysunmas" nomli tarixiy filmni suratga olishdek xayrli niyatimiz ham yo'q emas.

SHUHRAT ABBOSOV – BUYUK REJISSOR, MOHIR PEDAGOG

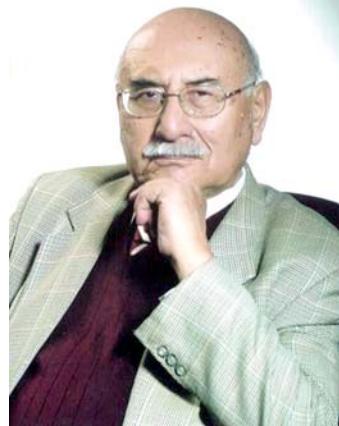
Milliy kinematografiyamiz darg'asi, mohir pedagog, serqirra ijodkor va buyuk-oddii Shuhrat Abbosov haqidagi xotiralarimni sizlar bilan o'rtoqlashgim keldi. Ustoz agar hayot bo'lganlarida 16-yanvarda o'zlarining tabarruk 90 yoshini qarshilayotgan bo'lardilar...

Yaqin o'tmishda ustoz-pedagoglar uchun O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutining talabalar turar joyida kechki navbatchilik joriy etilgan edi. Dekanatdan telefon qilishib, ertaga sizning navbatchiligidiz, deb aytishdi. Men shu paytgacha yotoqxonada 2 – 3 marotoba navbatchilik qilgan bo'lsam ham, ochig'i, o'zimning guruhimdag'i talabalar bilan gaplashib, bir ikkita xonalarni aylangandek bo'lib uyg'a qaytib ketardim. Bu safar ham shunday bo'lmasligi uchun talabalar bilan qandyadir ijodiy uchrashuv yoki suhbata qilgim keldi. Professional teatrda biron ta'niш aktyor bilan gaplashib, ijodiy uchrashuv o'tkaszammi deb o'ylanib qoldim. Keyin xayolimga birdan ustoz Shuhrat Abbosov keldi. U kishi bilan institutda qilgan suhbatlarimizni (Gohida ataylab tushlikka chiqayotganda yoki bo'sh o'tirganlarida yonlariiga borib o'zimni qiziqitqangan savollarga javob olishga oshiqardim) talabalar bilan ham o'rtoqlashgim keldi. Ikkilanmay u kishiga qo'ng'iroq qildim va ertaga kech soat 19:00 ga ijodiy uchrashuv o'tkazish niyatim borligini aytdim.

U kishi hech ikkilanmay "xo'p, jonim, rozman" dedilar. Keyin "buyuklar oddiy bo'ladi" deb bekorga aytishmaganda, deb o'ylanib qoldim. Sababi, ba'zi katta ijodkor yoki domlalarimiz ancha-munchaga o'ziga yaqinlashtiravermaydi, hayiqasan kishi. Xullas, ertsasiga o'tkazadigan ijodiy uchrashuvimiza tayyorgarlik ko'rishni boshladim. Dastlab, institutni kiraverishinga, o'quv binosiga, yotoqxonaga e'lon yozdirdim. E'ltonni "Falon sanada O'zbekiston xalq artisti, professor Shuhrat Abbosov bilan ijodiy uchrashuv o'tkaziladi. Mavzu: "Mahallada duv-duv gap" filmining yaratilish tarixi" deb nomladim. Men bilardimki, bu film nafaqat keksalarimizning, balki, ko'pchilik yoshlarimizning ham sevimli filmi edi. Kutganimdek, uchrashuvga ko'plab talabalarimiz yig'ildi. Uchrashuvimiz savol-javob tarzida o'tishini rejalashtirgan edik. Lekin mavzumizdan kelib chiqib ustozning o'zlarini hech qanday savollarga o'rinn qoldirmay hikoyalarini boshladilar.

Men 1931-yilda Farg'onan viloyatining Qo'qon shahrida tug'ilganman. Rahmatli dadam 35 yoshlarida o'tib ketgan, o'shanda men 11 yoshli bola edim. O'sha paytda ko'rgan qiyinchiliklarim meni kurashlarda toblagan deb o'yalyaman. Hayotdagi ancha-muncha ikir-chikirkalar menga ta'sir qilmaydi. Hozir ham hol-ahvol so'ranganlarga "mixdekm'an" deb javob beraman. Odamzotning oldiga qo'yan maqsadi bo'lmasa, o'sha maqsad yo'lida hech narsadan og'ishmay intilmasa bo'lmaydi. Men ham yoshlik paytlarim g'o'rlik qilib qimorniyam o'ynaganman, bezorlikniyam qilganman, xullas, yetimlik ko'chasining har bir burchagiga kirib chiqqanman. Yomon yo'llarga kirib ketmasin deb onam rahmatli 15 yoshimda Toshkentga-xolamnikiga yuborgan. Xolam esa o'sha paytlari meditsina texnikumi direktoriga qo'shni turardi. Yalini-byolvorib meni o'sha texnikunga o'qishga kirdiz qo'yanlar. Men esa o'qishda nuqul "2" baho olardim. Menga faqat texnikumdag'i "drama to'garagi" yozqardi xolos. Oxiri texnikumni tashlab ketishimga to'g'ri kelgan. "Drama to'garagi" sahnasida "Abybsiz aybdorlar" spektaklida piyonista rolini o'ynaganimni ko'rgan hamyurtim, mashhur aktyor Hamza Umarov meni san'at institutiga yetaklab olib borgan. U yerda meni "Rejissura" yo'naliishi bo'yicha o'qishga olishdi. Aslida aktyor bo'lishni orzu qilgan edim. Imtihindona o'tirgan Radun domla "Siz yaxshi aktyor ekansiz. Rejissorlikka o'qing, aktyorlik ham qilaversiz" – degandilar. O'qishni bitirgach, 2 yil Yangiyo' shahar teatrinda bosh rejissor bo'lib ishladim, keyin esa 25-27 yoshimda Oliy rejissorlik kursida o'qish uchun Moskvaga yo'l oldim. U yerga ham baxtli tasodif tuyfaly borib qolganman. Bir kuni Toshkentda ko'chada ketayotsam, taniqli kinodramaturg Sobir Muhammedov to'xtatib, kinoda savodingiz yaxshi, Moskvada Oliy rejissorlik kursi ochilar ekan. Sizni yuborsak, baxtingizni sinab ko'rasiz. Biza yangi avlod kerak, degan. O'shanda 15 ta o'ringa 780 ta odam da'voglarik qilgandik. Omadim kelib o'qishga kirib ketdim. U yerda katta-katta ustozlar qo'lida saboq oldim. O'shandayoq men o'zimga hayotda katta maqsadlar bilan yashashga so'z bergandim. Meni hayotdagi eng katta ozig'im-kitob, bilim bo'lgan. Meni pedagog sifatida kashf qilgan inson – Aleksandr Ginzburg bo'ladi. Bundan tashqari, u kishi menga yana bir katta yaxshilik qilganlar. Moskvada-Oliy rejissorlik kursida o'qib yurGANimda meni "Aravgi" degan gruzin restoraniga olib borib Georgiy ToVstanovgan degan buyuk rejissory bilan tanishtirgan. ToVstanovga meni "Filippinlik va mast" degan diplom kartinam yoqib qolgan ekan. U kishi esa o'zlarining teatrda Yuriy Rest ism-sharifli bir juhud odam borligini, u kishi O'zbekistoni, o'zbeklarni juda yaxshi ko'rishini, o'sha kishi bilan hamkorlikda biror-bir ijodiy ish qilishim mumkinligini aytildilar. Men Rest bilan tanishgach, uni poyezdda Toshkentga olib keldim. U odam urush paytda Toshkentga evakuatsiya qilingan, o'zbeklardan katta mehr ko'rgani uchun ham xalqimizga hurmati juda baland ekan. "Mahallada duv-duv gap" sahnasini ham xalqimiz oldidagi qarzini uzish uchun yozganlar.

Ssenariyo yozilishi haqida gapirsam, mavzu o'ylay-o'ylay qachonlardir bir gazetada kelin bilan qaynonaning kelishmovchiligi haqida o'qigan maqolam esimga tushdi va o'shani kengaytirib, kerak bo'lsa sal bo'rttirib, badiylashtirib ssenariyo yozishga tushdi. Tinch hayot tarziga o'rgangan katta yoshli odamlar bilan shiddat bilan yangilikka tilayotgan yoshlarning o'zarो

Sherzod MUHAMMADIYEV,
O'zDSMI katta o'qituvchisi

Barchamizga ma'lumki yurtimizda azal-azaldan saqlanib kelinayotgan milliy qadriyatlarimiz, milliy merosimiz, xalq og'zaki ijodimiz bo'lgan "Alpomish", "Kuntug'mish", "Rustamxon", "Go'ro'g'li" kabi bitmas tunganmas dostonlarimiz bor. Berdaq nomidagi Qoraqalpoq musiqali teatrda xuddi shunday dostonlardan biri bo'lgan "Qirq qiz" dostoni spektakli tomoshabinlar e'tiboriga havola etildi. Ktakl shu ko'rinishga kelishi uchun avvalo, ssenaristning, dramaturgning ijodiy mahorati katta ahamiyatga ega.

"Qirq qiz" spektakli

"Qirq qiz" dramasi, Qoraqalpoq iston xalq yozuvchisi, "Berdaq" nomidagi davlat mukofoti lauriati Kenesbay Allambergenovning mehnatiidir. Muallif yozgan asarni katta sahnada jontantirish, namoyon qilishda esa rejissorning xizmati e'tiborga molik. Odatda har bitta aktyor bilan ishslash, ularga o'z obrazlarini his qildirish, tomoshabinlarga nima demoqchiligin yetkazi olishi rejissordan ko'p mashhaqqat mas'uliyat talab etadi. Qoraqalpoq istondagi xizmat ko'rsatgan artist Marxaboy Usenov esa bosh qahramonlar u yoqda tursin yana 40 ta aktrisa bilan birgalikda ishslashni ularni sahnaga tayyorlashni ijob mahoratlarini yuksaltirishni uddalay oldi. Shuningdek, barcha aktyor va aktrisalar, sahna dekaratsiyalarini yaratgani rassom va kastyumyollar, chiroq ustalari, grimyollar, umuman olganda, teatr jamoasi o'z vazifalariga chin ko'ngildan yondasha olnaligini uchun spektakl tomoshabinlar tomonidan a'lo baholandi, e'tirof etildi, desak mubolag'a bo'lmaydi. Ming marta eshitgandan bir marta ko'rgan afzal, deganlaridek o'zim xohangandek, tarixiy va milliy asarlarimizni ko'rishlik nasib etdi. Qoraqalpoq xalqi juda ijodkor, san'atsevar xalq, ularning san'atini madaniyatini yana ham chiqurroq anglashimiz lozim ekanligiga yana bir bor amin bo'ldim. Ulardagi kuch va shijoat, g'ayrat har bir kuzatuvchini diqqatini tortadi. Teatrda sahnalashtiriladigan har bitta

asar asosida teran fikirlar, mazmun mohiyat, estetik did va ijodkor qalbi, mahorati aks etadi.

Shuningdek, "Qirq qiz" dostonidagi Allayarbiy obrazi xalqqa fidoyilik, adolatlik timsolini gavdalantirgan O'zbekiston xalq artisti B. Uzaqbergenov ijrolari olqishlarga sazovordir. Allayarbiyning qizi ya'ni Gulayim obrazi esa biz yoshlar uchun, ayniqsa, qizlarimiz uchun kuch-g'ayrat, shijoat, mardlik, jasorat, qattiyatilik kabi mardonavor tuyg'ularini tarannum etadi. Asosiy qahramonni yoritib bera olgan G. Abatbayeva va yigitlarimiz uchun ayni muddao bo'lgan Arslan obrazini yarata olgan A. Nazarimbetov ham o'z rollarini ishonrali ijro etdilar. Muhtaram Prezidentimizning "Teatr insonlar uchun tomoshabinlar uchun nafaqat zavq-u shavq bag'ishlashi balki ularning qalbida aql-zakovat, ilm-tafakkur faxr, iftixon Vatanga bo'lgan muhabbat tuyg'ularini yanada mustahkam qilib shakllantira olishligi zarur", degan so'zlar har bir teatr jamoasi uchun shiyor bo'lishligi, "Qirq qiz" spektaklli va shu kabi tarixiy asarlarini, sahnaga, ekran yuziga olib chiqishdan charchamasliklarini istayman shu bilan birgalikda Berdaq teatri jamoasiga o'z minnatdorchiligidagini izhor etaman!

Nozima ULUG'JAVA,
O'zDSMI Nukus filiali
2-bosqich talabasi

Tinchlik uchun aytilgan ko'p bor, Salovotu duo-yu, tasbeh.

O'zbek degan diyor bormi deb So'rab ko'ring har bitta jondan, Dadil, burro tillari bilan, Derlar bizlar, O'zbekistondan!

Men ham bugun tanitdim o'zni, Zilolaman, O'zbekistondan!

Yomg'ir simfoniyasi

Yomg'ir savalaydi daraxt barglarin,

Tomchiga aylansam deyman o'y surib.

Yutib yubormoqda dunyo ayblarin,

Jim kuzatayman piyoda yurib.

Soyabon.

u to'sar, yovuzliklardan.

Xapqirib yuragim istaydi nedir.

Tomchilar aksida ko'rinar qarang,

Shaffosdek tovlanib jilmayib kimdir...

Bosh uzra tomchilar, rahmat yomg'iri,

Ular qo'shig'ini tinglasam, ajib...

Baxtdan darak ekan tushlar ta'biri,

Chug'urlab har shoxga, qo'nishar, uchib...

Hislardan o'zimni jilovlab arang,

Borliqqa suglanib boqar ko'zlarim.

Yomg'ir, ko'z yoshlardan, yaralgan demang,

Hayqirib chiqadi unsiz so'zlarim.

Bekat.

O'rindiq bo'sh,

Namli soyabon!

Bugun har qachondan baxtliman, Ona.

Tabiat o'tkazur men-la imtihon,

Tun chirmalib ko'zin, suzar, mastona...

Tozalar yuragim, ohorli borliq,

Yomg'irlar yozdim sho'x joriyasi.

Kuzdan estalikka qoldirib yorlig,

Yaraldi yomg'irning simfoniyasi...

Zilolabon XOLIQOVA,
O'zDSMI, "San'at va madaniyat muassasalarini tashkil qilish hamda boshqarish" yo'naliishi 2-bosqich

Gazeta institutning tahririyat va nashriyot bo'limida tayyorlandi. O'lchami – A3, hajmi 2 bosma taboq.

Nusxasi – 319 dona. Narxi kelishilgan narxda.

Chop etishga 28.01.2022-yilda topshirildi.

Gazeta Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasida № 02-00166 raqami bilan 2012-yil 19-dekabrda ro'yxatga olingan.

Gazeta har oyning oxirgi haftasida «NISO/POLIGRAF» MCHJ bosmaxonasida chop etildi. Manzil: O'rta Chirchiq tumani, Oqota QFY, Mash'al mahallasi, Markaz – 1.

Tahrir hay'ati:

Sobirjon JUMAYEV

Ma'rufjon YO'LDOSHEV

Rashid USNATOV

Jumagul NISHONOVA

Mas'ul kotib:

Anvar QOBILOV

Tahririyat manzili: 100164 Toshkent shahri, Mirzo Ulug'bek tumani, Yangal'och mavzlesi, 127 A uy.

Telefon: (71) 230-28-03. (71) 230-28-13.

[www.dsni.uz;](http://www.dsni.uz)

nashriyot@dsni.uz

Sahifalovchi:

Abdug'ani SODIQOV

Muassis:

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti

Bosh muharrir

Eldor SHERMANOV